

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 6344/2024
04.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Зорана Хацића, председника већа, Мирјане Андријашевић, Весне Мاستиловић, Надежде Видић и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Иван Стевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 81/23 од 08.03.2023. године, у седници одржаној 04.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 81/23 од 08.03.2023. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гжрр 81/23 од 08.03.2023. године и пресуда Трећег основног суда у Београду Прр1 13/20 од 15.04.2022. године, тако што **СЕ ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужена да јој на име накнаде имовинске штете проузроковане повредом права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 4155/10, исплати износ од 960.699,00 динара са законском затезном каматом од 18.03.2020. године па до исплате, као и да јој накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да туженој накнади трошкове целог поступка од 56.250,00 динара, са законском затезном каматом на износ од 11.250,00 динара од извршности до исплате, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду Прр1 13/20 од 15.04.2022. године, усвојен је тужбени захтев тужиле, па је тужена обавезана да јој на име накнаде имовинске штете проузроковане повредом права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 4155/10 исплати износ од 960.669,00 динара са законском затезном каматом од 18.03.2020. године па до исплате (став први изреке). Обавезана је тужена да тужилци накнади трошкове парничног поступка у износу од

62.250,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до коначне исплате (став други изреке).

Пресудом Апелационог суда у Београду Гжрр 81/23 од 08.03.2023. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Трећег основног суда у Београду Пррп 13/20 од 15.04.2022. године (став први изреке). Одбијени су као неосновани захтеви странака за накнаду трошкова другостепеног поступка (став други изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је изјавила благовремену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права и предложила да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужилца је одговорила на ревизију тужене.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23-други закон), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотри правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе о одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом.

Из тих разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а ревизијом тужене се не указује на неку другу битну повреду прописану одредбом члана 407. став 1. тачке 2. и 3. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Београду Ст 2274/18 од 19.11.2018. године које је ступило на правну снагу 03.12.2018. године усвојен је приговор тужилце и утврђено да јој је у поступку који се води пред Привредним судом у Београду Ст 4155/10 повређено право на суђење у разумном року и наложено стечајном судији да у року од 4 месеца преузме неопходне радње у циљу уновчавања имовине стечајног дужника. Стечајни поступак над стечаним дужником „Индустрија котрљајућих лежајева“ АД Београд отворен је решењем од 22.10.2010. године, али није окончан. У стечајном поступку тужилца је пријавила потраживање

према решењу о извршењу Четвртог општинског суда у Београду И 11091/07 од 28.12.2007. године и по основу неисплаћених зарада за период од 01.08.2001. године до 31.12.2005. године у вези којег се води поступак пред Првим основним судом у Београду. Закључком Привредног суда у Београду Ст 4155/10 од 04.02.2011. године утврђено је у целини потраживање тужиље по пријави број 230 у износу од 960.669,00 динара које је признато у целини и сврстано у трећи исплатни ред, али није намирено ни делимично. Предузеће ИКЛ је располагало већинским друштвеним капиталом до 28.12.1999. године. Решењем надлежног министра од 15.11.2001. године окончан је поступак својинске трансформације. Решењем Владе РС од 07.02.2002. године објављеним у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 7 од 11.02.2002. године суспендовани су сви органи у ДД „Индустрија котрљајућих лежајева“, образован је одбор који ће обављати функцију суспендованих органа управљања и одређен вршилац дужности директора који ће обављати функцију суспендованих органа пословођења. Држава је задржала управљање над предузећем до 31.12.2009. године, када је донета последња измена уредбе о престанку важења уредбе о обавезној производњи одређених производа и пружању услуга и о условима давања на привремено коришћење средстава предузећа објављено у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 43/09. Уредба о обавезној производњи одређених производа са свим изменама је престала да важи одлуком Уставног суда Иу 206/00 од 25.03.2009. године, којим је утврђено да Закон о мерама за отклањање и ублажавање последица примене санкција међународних организација није у сагласности са Уставом. У време настанка потраживања држава није била већински власник капитала.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца усвојили применом одредбе члана 3, 4, 22. став 2, 31. и 32. Закона о заштити права на суђење у разумном року у вези одредби члана 21. став 1, члана 32. и 58. став 1. Устава Републике Србије, јер су закључили да је у конкретном случају, послодавац тужиоца, без обзира на структуру капитала, био институционално зависан од државе и да се због тога немогућност наплате признатог потраживања из радног односа из стечајне масе предузећа може да доведе у везу са контролом државе над тужиоцевим послодавцем и утврђеном повредом права на суђење у разумном року, тим пре што се мешање у привредно пословање, преко постављених органа управљања, засновано на прописима који су, пре отварања стечаја, одлуком Уставног суда оглашени неуставним.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, бр. 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективно (став 3).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су, без њихове

кривице, остала неизвршена и у поступку стечаја вођени над стечајним дужником за већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року на основу Закључка усвојеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.11.2018. године.

У конкретном случају, тужили је правноснажним решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 2274/2018 од 19.11.2018. године, утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 4155/2010, а тај стечајни поступак је отворен решењем Привредног суда у Београду Ст 4155/10 од 22.10.2010. године, над предузећем „Индустија котрљајућих лежајева“ а.д. Београд, које је, у том моменту, било у већинском приватном капиталу, са уделом државе од 0,55% укупног броја акција. Одговорност Републике Србије за материјалну штету која је за извршног повериоца настала услед немогућности наплате његовог потраживања које је било утврђено правноснажном одлуком суда било признато у стечајном поступку, постоји када је извршни дужник предузеће са већинским друштвеним или државним капиталом због тога што је Република Србија, донетим законима и њиховим изменама и допунама, континуирано вршила продужење утврђених рокова за приватизацију, што је објективно онемогућило благовремено и делотворно намирење потраживања према субјекту приватизације са већинским друштвеним и државним капиталом. Тако је први Закон о приватизацији, односно Закон о својинској трансформацији („Службени гласник РС“, бр. 32/97), у више наврата мењан, а одредбом члана 20ж став 1. Закона о приватизацији („Службени гласник РС“, бр. 123/2007) је прописано да се од дана доношења одлуке о реструктурирању до дана доношења одлуке о окончању реструктурирања не може против субјекта приватизације, односно над његовом имовином, одредити или спровести принудно извршење, нити било која мера поступка извршења ради намирења потраживања. Због тога што је законским решењем објективно онемогућила извршење судских одлука којима су запосленима била призната и досуђена потраживања из радног односа према послодавцу са већинским друштвеним, односно државним капиталом, Република Србија је објективно одговорна за штету коју су они претрпели. Међутим, овде то није случај, пошто је ИКЛ располагао већинским друштвеним капиталом до 28.12.1999. године, а након тога је поступак својинске трансформације – приватизације, окончан решењем надлежног министарства од 15.11.2011. године. Потраживање тужиље датира из периода од 2001. – 2006. године када за обављени рад у фабрици није примао зараду, а у том периоду је држава имала мањински удео у капиталу друштва од 41,50%. Не постоји узрочно-последична веза између деловања Републике Србије, у смислу донетих закона којима су продужавани утврђени рокови за приватизацију и онемогућавање извршења судских одлука ради намирења потраживања у односу на субјект приватизације, пошто се они не односе на стечајног дужника – послодавца тужиље, који је приватизован пре измене Закона о приватизацији. Због тога је тужбени захтев тужиље неоснован.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Одлуку о трошковима целог поступка, Врховни суд је донео применом одредбе члана 165. став 2. Закона о парничном поступку. Туженој су признати трошкови које је имала ради вођења ове парнице, на име ангажовања свог правобранилаштва за састав одговора на тужбу од 11.250,00 динара, састав жалбе од 22.500,00 динара и састав

ревизије од 22.500,00 динара, на основу одредбе члана 153. став 1, 154. и 162. Закона о парничном поступку, а применом важеће Адвокатске тарифе. Суд је о законској затезној камати одлучио у складу са опредељеним захтевом.

Из тог разлога, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Зоран Хацић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**